

ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΤΑ ΒΑΣΑΝΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΟΥ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

Πότε εισήχθη η τυπογραφία στην Τουρκία. Τά μυστικά τυπογραφεία της Κωνσταντινουπόλεως. Η καταδίωξις των τυπογράφων. Θάνατος στους εκδότας βιβλίων. Η περιπετειώδης ζωή του Ούγγρου εξομότης 'Ιμπραήμ Μουτρεφίκα. Τι πράξηξε ώστε να ιδρύσει το πρώτο τυπογραφείο. Η εξέγερσις των χοτζάδων, κτλ. κτλ.

ἀντικατάστασις του 'Αραβικοῦ ἀλφάβητου μετ' ὁ Λατινικόν, στην Τουρκία, ἐπέβη, χωρίς ἄλλο, ἢ κυριώτερη μεταρρυθμιστικὴ πρῶξις τοῦ Μουσταφᾶ Κεμάλ. Χάρις στην ἀντικατάστασι αὐτή, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀγαυομένων περιωριστικῶν σημαντικῶν στην Τουρκία. Ἡ ἐκδοτικὴ κίνησις πῆρε σήμερὰ τέτοια ἔκτασι, ὥστε νὰ μωροῖνε νὰ τὴν ζῆλειομε καὶ μεῖς. Οἱ Τούρκοι ἔχουν τόσῳ τὸ δικαίωμα νὰ λένε ὅτι ἀπέκτησαν ἕναν πνευματικὸν πολιτισμὸν, ὅτι βρισκονται ἀπὸ δεξιὸν μᾶς πραγματικῆς πνευματικῆς ἀναγεννήσεως!

Ἡ σημασία τῆς ἠρωϊκῆς χειρωνακτικῆς τοῦ Μουσταφᾶ Κεμάλ, νὰ καταγγήσῃ τὸ 'Αραβικὸν ἀλφάβητον καὶ νὰ ἐργασθῇ γιὰ τὴν διείσθησιν τοῦ βιβλίου στὸ κράτος του, γίνεται ἀκόμη μεγαλύτερη, ὅταν ἀναλογισθῶμε ὅτι οἱ Τούρκοι θεολόγοι ἐπιδοῦσαν ἄλλοτε, ἐπὶ τραχυστῶν ἀδελφῶν χρόνιῳ, τὴν εἰσαγωγὴν τῆς τυπογραφίας στην 'Οθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν... Πρὶν ἀπὸ διακόσια μονάχα χρόνια ἐπετόχησεν στην Τουρκία ἡ ἐγκατάστασις καὶ λειτουργία τυπογραφικῶν μηχανημάτων, ἀφοῦ, πρὸ μωροστέ, οἱ φανατικοὶ χοτζάδες ἀντιδρούσαν συστηματικὰ καὶ ἄγρια, ἐπὶ τρεῖς αἰῶνες, κατὰ τῆς σουλτανικῆς ἐφευρέσεως τοῦ Γουτενβέργγιου!

Ἡ ἀλήθεια τῶρα εἶνε ὅτι ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 16' αἰῶνος εἶχαν ἐγκατασταθῆ στην Σταμποῦλ, χοτζὰ ἐξομότης, ἀρκετὰ τυπογραφεία. Στὰ 1490 ὁ 'Ισαβήτ 'Ισσιφ 'Ικόσιε τίπωσε στην Κωνσταντινουπόλιν μὴ 'Ἰστορίαν τῶν 'Εβραίων, τῆς ὁποίας τὰ ἐλάχιστα ἀντίτυπα κληρονομήσαν σὲ πικρὸν περιορισμένον κῆλον. Ἀργότερα, στὸν 16ον αἰῶνα, πολλοὶ 'Ελλήνες καὶ 'Αρμένιοι εἰσήγαγον λαθραῖα καὶ ἐγκατέστησαν στην Σταμποῦλ τυπογραφικὰ μηχανήματα. Τὰ περισσότερα διωξ ἄτ' αὐτὰ καταργήθησαν, πρὶν ἀκόμη ἀρχίσουν νὰ λειτουργοῦν. Γιὰ νὰ καταλάβετε σὲ τί σκοπιὰ ἀμειβίας ἦσαν τότε βριθισμένη ἡ 'Οθωμανικὴ αὐτοκρατορία, σὰς λέμε ὅτι ὁ σουλτάνος Μεγαλιζῆτ Β' ἔβγαλε ἕνα φερμᾶν, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπιμαρτυροῦ μεθ' ἀνατιθεῖσιν ἐκεῖνος πῶς θὰ τίπωνα βιβλία... Τὸ φερμᾶν αὐτὸ τὸ ἀνανέωσε ἀργότερα καὶ ὁ σουλτάνος Σελῆμ Α', προσθέτωντας καὶ μὴ διάταξι, ὅτι θὰ καταδικάζονταν σὲ θάνατον ὅχι μονάχα ἐκεῖνος πῶς θὰ τίπωνα βιβλία, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος πῶς θὰ τοίμωνε νὰ κινήσῃ φανερόν ἐπιπόσιον ἐντόπιον μέσα στην Τουρκία...!

Στὰ 1728 μονάχα ἰδρύθησεν στην Κωνσταντινουπόλιν τὸ πρῶτον ἐκδόσιμον τυπογραφεῖον, μετ' ἄνευ τῆς κυβερνήσεως. Καὶ ὁ πρῶτος τυπογράφος τῆς Τουρκίας ἦταν ὁ 'Ιμπραήμ Μουτρεφίκα, ἕνας Οὔγγρος, πῶς ἀλλοξοπίστησεν καὶ ἔγινε Μωαμεθανός! Τὴ μυστικοσηματικὴν ζωὴν αὐτοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦς ἀγῶνας του γιὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς τυπογραφίας στην 'Οθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν, θὰ σὰς ἀφηγηθῶμε σήμερ.

***

Ὁ 'Ιμπραήμ γεννήθησεν στὰ 1674 στην Οὔγγρικὴν πόλιν Κοζλοβαῖν. Ἄντις σὲ μὴ φτωγὴν οἰκογένειαν Καθολικῶν, ἢ ὁποία δὲν εἶχε νὰ τοῦ δώσῃ τὰ μέσα νὰ σπουδᾷσῃ. Ὡστόσο, ὁ μικρός 'Ιμπραήμ—δὲν ἔμεινε δυστυχῶς γνωστὸς στην ἱστορίαν τοῦ χριστιανικοῦ τοῦ ὄνομα—κατόρθωσε νὰ μορφωθῇ στὸν του καὶ ν' ἀποκτήσῃ γνώσεις ἀπάνεως γιὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Στὰ 1692 κληρώθησεν ἕνας ἄγιος, ἔθνοντοπικὸς πόλεμος, μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Οὔγγαρίας. Ἀπὸ τὴν ἐνότην αὐτῆς οἰκὴν νικητρίαν βῆκε ἡ Αὐστρία, ἢ ὁποία ἐπέβαλε στην Οὔγγαρίαν καὶ τῆς δόσῃ, ἐκτός ἀπὸ μὴν μεγάλην χρηματικὴν ἀποζημίωσιν, καὶ ἕναν ὀρισμένον ἀριθμὸν οἰκιστῶν. Μεταξὺ αὐτῶν εἶτιγε νὰ εἶνε καὶ ὁ 'Ιμπραήμ. 'Υστερ' ἀπὸ ἕνα περὶον χρόνον ἡ Αὐστρία εἰδοποίησεν τὴν Οὔγγαρίαν ὅτι, ἂν ἤθελε, μποροῦσε νὰ ἐξαγοράσῃ τοὺς οἰκιστῶν τῆς, πληρώνοντας ἕνα ὀρισμένον ποσὸν γιὰ καθὲ κερσάριον. Τὰ οικονομικὰ θέματα τοῦ κράτους δὲν ἐπέτρεπαν τότε στην Οὔγγαρίαν νὰ ὑποβλήθῃ σὲ μὴν χρηματικὴν θυσίαν τόσο μεγάλην. Καὶ ἡ κυβερνήσις εἰδοποίησε τῆς οἰκογενεῆς τῶν οἰκιστῶν ὅτι ἔπρεπε νὰ πληρωθῶν αὐτὲς, ἀπὸ τὰ δικὰ τους, γιὰ τὴν ἐξαγορὰ τῶν ἀγαπημένων τους προσώπων. Ὅσοι εἶχαν τὰ μέσα, καταρτίθησαν νὰ πληρωθῶν καὶ νὰ πάρον πίσω τοὺς ἀρχαλοτόμους. Ὡστόσο, ὁ 'Ιμπραήμ ἔμεινε στην Αὐστρίαν, γιατί οἱ γονεῖς του δὲν εἶχαν νὰ διαθέσουν τὸ

ποσὸν πῶς χρειαζότανε γιὰ τὴν ἐξαγορὰ του. Καὶ οἱ Αὐστριακοὶ, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχαν καμμίαν διάθεσιν νὰ τὸν τρέψουν δωρεάν ἐπ' ἀπειρον, τὸν πούλησαν ὅστερ' ἀπὸ λίγον καιρὸν εἶχαν Τούρκον ἔμπορον!...

Ἡ ἀπελευθέρωσις τοῦ 'Ιμπραήμ ἐπέβη δὲν μῶροσε νὰ γνωρίσῃ στὸ κράτος του ἦταν τόσο μεγάλη, ὥστε δὲν τὸν ἀφῆρε νὰ ἀπολαύσῃ τῆς ἐξαιρέσεως φρουρῆς καλλονῆς τῆς Σταμποῦλ, στην ὁποία τὸν μετέφερε ὁ ἀφέντης του. Ἐξᾶλλου, ὁ ἀνθρώπος αὐτός, ἕνας θηριώδης τύραννος, ἐπέβαλε τέτοια μαρτύρια στὸν σκλάβου του, ὥστε ὁ 'Ιμπραήμ σκέφθησεν σοβαρὰ ν' ἀποκτονήσῃ, γιὰ ν' ἀπαλλαγῇ ἀπὸ μὴν ζωὴν, πῶς δὲν διέφερε διόλου γ' αὐτὸν ἀπὸ τὴν κόλασον. Τὴν τελευταία ὥμισ στιγμὴν οἱ νεαρὸς ἀπελευθερωμένος σκέφθησεν ὅτι τοῦ ἔμενε καὶ ἕνα ἄλλο μέσον γιὰ ν' ἀποκτήσῃ τὴν ἐλευθερίαν του, τὴν ἀνεξαρτησίαν του: Νὰ γίνῃ 'Οθωμανός. Τοῦ στοίχιζε, βέβαια, ν' ἀπαρνηθῇ τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων του, μὴ δὲν μποροῦσε νὰ κινήσῃ καὶ διαφορετικὰ.

Καὶ ὁ 'Ιμπραήμ ἀλλοξοπίστησεν, γιὰ νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ σκλάβοκαρδοῦ ἀφέντη του. Ἀπόκτησε τὴν ἀνεξαρτησίαν του, πῆρε τὸ ὄνομα μετ' ὁποῖο ἔμεινε γνωστός στην ἱστορίαν—'Ιμπραήμ Μουτρεφίκα.— ἔβγαλε καλὰ τὰ Τούρκα, ἐξοικειώθησεν μετ' αὐτὰ καὶ τὰ ἔθνη τοῦ τόπου καὶ κατοῦθησεν, ὥστε ὁ ἕνα καὶ ὁ ἄλλος, νὰ σχετισθῶν μετ' αὐτὰ σημαίνοντα πρόσωπα τῆς αὐτοκρατορίας. Ἡ μόρφωσις του, ἡ ἐξουσία του, καὶ πῶς παντὸς τὸ γεγονός ὅτι ἀπαρνηθῆκε τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν γιὰ νὰ γίνῃ Μωαμεθανός, τὸν ἔκαναν συμμαθητὸν σὲ πολλοὺς πασάδες...

Μὴ μέρῳ ὁ Μουτρεφίκα κατοῦθησεν νὰ γνωρίσῃ καὶ τὸν μεγάλον βεζῆρον 'Ιμπραήμ πασά καὶ νὰ κατακτήσῃ τὴν εἰκόνα τῆς ἡμετέροισι τῶν. Ἀπ' τὴν μέρα ἐκείνη ἀνοίξε ἡ τῆχ τοῦ Οὔγγρου ἔξωσιν.

Συγχρόνως ἀρχίζε νέα περίοδος στην ἱστορίαν τῆς 'Οθωμανικῆς αὐτοκρατορίας.

***

Ὁ μέγας βεζῆρος ἦταν ἀνθρώπος μεγάλης μορφώσεως καὶ ἀντιλήψεως, πράγμα σπάνιον γιὰ τοὺς Τούρκους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Θεώμας τῆς προόδου τῆς Ἐδῆς τῆς καὶ προσπάθειος σιγά-σιγά, παρὰ τὴν ἀντίδροσιν τῶν φανατικῶν χοτζάδων, νὰ συγχρονισθῇ κατὰ τὴν βάρβαρον καὶ καθωστρημένην Τουρκίαν. Στὸ δύσκολον αὐτὸ ἔργο του εἶχε πολιτικὸν βοηθὸν καὶ συμπαραστάτη ἕναν πρῶτον πρεσβετητὸν στὸ Παρίσι, τὸν Γκιουμῆζ Μεχμέτ Τσελεμπῆ, ἕναν ἀνθρώπου φουρῆσιμον, ποσιπῆνον ἀπὸ τὸν πνευματὸν τοῦ Ἐδῆσικοῦ πολιτισμοῦ.

Ὅταν ὁ 'Ιμπραήμ Μουτρεφίκα εἰσηγήθησεν στὸν μεγάλον βεζῆρον νὰ ἐγκαταστήσῃ ἕνα τυπογραφεῖον στην Τουρκίαν καὶ νὰ ἐκδόσων βιβλία μορφωτικὰ, πῶς θὰ συντελέσων στην ἀνάπτυξιν τῶν ἀμαθῶν 'Οθωμανῶν, ἐκεῖνος ἔβγαλε κατενοουσιασμένους ἀπὸ τὴν ιδέα αὐτή. Καὶ χορηγήσῃ ἄμεσως στὸν 'Ιμπραήμ τὰ μέσα γιὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ σχέδιον του. Τὴν ἐπομένην ὁ Μουτρεφίκα παράγγελεν στὴ Βιέννη στοιχεῖα καὶ πειστήριον.

Τόσο διωξ ὁ μέγας βεζῆρος, ὅσο καὶ ὁ 'Ιμπραήμ, δὲν ἐπελόγησαν στην ἀντίδροσιν τῶν χοτζάδων. Μόλις οἱ ἱερομῆνοι ἔβγαλαν ἐπὶ πρόκειτον νὰ ἐγκατασταθῇ ἐπισκοπῆς στην Σταμποῦλ τυπογραφεῖον, παρουσιάσθησαν καὶ στὸν 'Ιμπραήμ πασά καὶ τοῦ εἶπαν ὅτι μ' αὐτὸ πῶς ζήτησε νὰ κινήσῃ θὰ κινῶνε τὰ...θεμέλια τῆς θρησκείας!... Ὁ μέγας βεζῆρος, ἀποφασισμένος νὰ ἐφαρμοσθῇ ἀποσφιγμένως τὸ προσεδιτὸν του πρόγραμμ, παρακάλεσε τοὺς χοτζάδες νὰ τὸν κἀνουν τὴν χάριν νὰ τὸν ἀφῆσων ἡσυχῶν, προσθέτωντας ὅτι ἡ διείσθησις τῆς τυπογραφίας στην Τουρκίαν θὰ εἶχε ἀποτελέσματῳ ἀνετάξια ἀντίθετα ἀπὸ ἐκεῖνα πῶς φροδόντων.

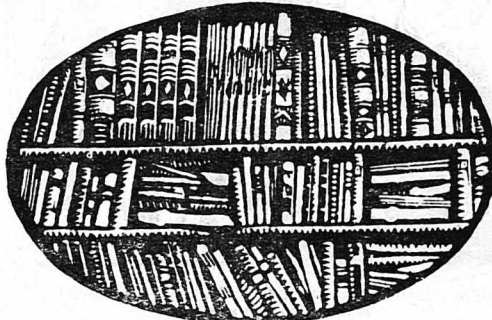
Μὰ οἱ οὐλεμάδες ἔπλεμαν στῆς ἀντιλήψεως του.

Καὶ σκέφθησαν τότε νὰ δογανίσων συστηματικώτερα τὴν ἀντίδροσιν κατὰ τῶν ἐκπαίδωνων καινοτομιῶν τοῦ μεγάλου βεζῆρου.

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνην ἑκατοντάδες καλλιγράφον ζούσαν στην Σταμποῦλ ἀπὸ τὴν ἀντιγραφήν διαφόρων βιβλίων. Οἱ χοτζάδες πήγαναι καὶ βοηθῶναι τοὺς ἀντιγραφεῖς αὐτοὺς καὶ τοὺς εἶπαν ὅτι μετ' ἡν εἰσαγωγὴν τῆς τυπογραφίας στὸν τόπου τοὺς πρόκειται ἀσφαλῶς νὰ μείνουν χωρίς διουλειὰ καὶ νὰ πεθάνουν τῆς πεινᾶς!...

Οἱ ἀντιγραφεῖς δὲν χρειαζόντανον τίποτα περισσότερο γιὰ νὰ τρομοκρατηθῶν, ν' ἀγανακτήσων κατὰ τοῦ 'Ιμπραήμ πασά καὶ ν' ἀρχίσων κατ' αὐτοῦ. Ἀποστηθίζοντας τὰ σημεφρόνῳ τους, νὰ φανατίζων τὸν ἀμόρφωτον λαόν, λέγοντάς του ὅτι κινδυνεῖται ἡ θρησκεία τους ἀπὸ τὴν διαβολικὴν ἐφευρέσιν τοῦ Γουτενβέργγιου!

Ἡ προπαγάνδα αὐτῆ ἔφερε τ' ἀποτελέσματῳ πῶς ἐπέδωκαν οἱ ἱερομῆνοι. Ὁ 'Ιμπραήμ πασάς, βλέπωντας πῶς μεγάλη ἦταν ἡ καταρροὴ

ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΣΤΟ ΧΟΛΛΥΓΟΥΝΤ ΚΑΙ ΣΤ' ΑΛΛΑ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

Η ΖΩΗ, ΟΙ ΕΡΩΤΕΣ, Η ΑΠΙΣΤΙΑΣ, ΟΙ ΓΑΜΟΙ ΚΑΙ ΤΑ ΔΙΑΖΥΓΙΑ ΤΩΝ ΑΣΤΕΡΩΝ

(Ειδήσεις, πληροφορίες, κωμωμείες)

Ο αγόριστο ζευγάρι του Χοντρού και του Λιγνού κινδυνεύει σήμερα να...διαλυθεί ! 'Ο Στάν Λώρελ και ο 'Ολίβερ Χάρντι, οι δύο δημοφιλείς κωμικοί του 'Αμερικανικού κινηματογράφου, παύσαν, κατά πάσαν πιθανότητα, ...διαζύγιο ! 'Ο Λιγνός εγκαταλείπει τον Χοντρό ! Μάλιστα μάλιστα οι ανάδοστοι φίλοι, οι Διόσκουροι αυτοί της θόδνης ; Είχαν μίτος μεταξύ τους καιμιά διαφορά τόσο σοβαρή, ώστε κατάλαβαν πως δεν μπορούσαν να συνεργασθούν πια μαζί ; 'Οχι, για τ' όνομα του Θεού ! Μπορείτε να μείνετε ήσυχοι, από αυτής της απόψεως. 'Ο Χοντρούς και ο Λιγνός εξακολούθησαν να είναι οι πιο αγαπημένοι φίλοι του κόσμου. Με τη διαφορά ότι ο Λιγνός αποφάσισε να φύγει από το Χόλλυγουντ και να ζαναγορήσει στην πατρίδα του, την Αγγλία.

Ποιά είναι η αφορμή της ζαρωτικής αυτής απόφασής του ; Θα σας την ποιήσω άμεσως. Τελευταία, ο Λιγνός αναγκάστηκε να ζητήσει διαζύγιο από τη γυναίκα του, επειδή δεν μπορούσε να υποφέρει τον έλεγχο και διύπνοτο χαρακτήρα της. 'Οπως ήταν έπινομο, η διαζή αυτή — γιατί η υπόθεση έφτασε ως τή διαζή αυτή και προκάλεσε ζοηροτήτο ενδιαφέρον σ' όλη την 'Αμερική. Κάι με την ευκαιρία αυτή, οι ρεπόρτερ του νέου κόσμου βρήκανε μιή έξαιρετή αφορμή να δείξουν πόσο αδιάκριτοι είναι όλοι οι δημοσιογράφοι γενικώς και οι 'Αμερικανοί ιδιαίτερος. Δημοσίευσαν λοιπόν στις εφημερίδες τους σχέδια τόσοσν βίονικά και τόσοσν αυθαίρετα για τον συζυγικό βίο του Λιγνού, δημοσίωρησαν τέτοιο θόρυβο γύρω άπ' αυτήν την υπόθεσι, ώστε έξανα τον σμπαθηή κωμικό ν' άηδίαση την 'Αμερική και να λάθη την άποφασί να γρησίη στην πατρίδα του !...

'Ο Λιγνός φαίνεται, για την ώρα, απελευστος στο ζήτημα αυτό. Θα έπιμείνη όμως ως το τέλος ; Θα βαστάξη η καρδιά του ν' αποχωρησθή τον άταρηγόρητο Χοντρό ; Νά ένα έρώτημα, που θα βασανίση πολύ, είμαστε βέβαια, τους άμετροφους φίλους του καλλιτεχνικού αυτού ζευγαριού....

***

Μιά άλλη απόδειξι της μεγάλης δημοτιζότητος, που άπόχτησε η 'Αμερικανίδα βεντέτα Μπιη Γουέστ, για την όποια έχομε γράψει πολλές φορές ως τότε, εινε και το ότι προκάλεσε τελευταία την προσοχή και το ενδιαφέρον των...γιάγιστερς !... Τή μερες αυτές η μεγάλη καλλιτέχνης έλαβε από τή σμπαθητικά αυτά ύποκινηση άλεπιλληλά γραμάματα, διά των όποϊων έληθοφορείτο ότι άν δεν τους στείλη ένα ώμοιμοιο χρηματικό ποσόσν, ανάλογο με τή μεγάλη κέρδη της, θ' αναγκασόντουσαν, με μεγάλη τους λύπη, να την κλέψουν, για να την ύποχρυσώσουν να καταβάλη, θέλοντας και μη, τή λύτρα.

Μιά η πρωταγωνίστρια του φίλμ «Δέν είμαι άγγελος», άντι ν' άπαν-

του πληθυσμού εναντίον του, φοβήθηκε μήπως δημιουργηθούν θλιβερά επεισόδια στην Σταμπούλ και αναγκάστηκε να κινή ώμοιμοίους ύποχωρήσεις, για να εξεμεινισή τον λάο. Και άνεκόνισομε ότι κανένα βιβλίον δεν θά τυπωνότανε χωρίς την άδεια του σείχουλιούλαϊ, του άνωτατίου δηλαδή θρησκευτικού άρχοντος των 'Οθωμανών. 'Η ύπόσχεσις αυτή καθήσθησαν τή πλθή, που έκαναν τή λογική σκέψη ότι η εφεύρεσις της τυπογραφίας δεν θά ήταν και τόσοσν σατανική, άφου την ενέκρινε και αυτός ο σείχουλιούλαϊς !...

Και ο 'Ιμπραήμ πασοσς έγκατέστησε το πειστήριον, που έφτασε στο μεταξύ από τή Βιέννη, μέσα στο σπίτι του. Διευθυντής του τυπογραφείου διορίστηκε, φυσικά, ο Μουστεφείκ. Και, για καλό και για κακό, το πειστήριον αυτό το φύλαγαν νύχτα και μέρα στρατιώτες, επειδή οι χοτζάδες είχαν δηλώσει ότι θα έκαναν έπιδρομή στο σπίτι του βεζήρη για να σπάσουν το διαβολικό μηχανήμα !

Διό δλόκληρα χρόνια έκανε να τυπωθή το πρώτο Τουρκικό βιβλίον, ένα 'Αραβοτουρκικό Λεξικό. Τρία μονάχα άντιτυπα του σπανίου αυτού βιβλίου, που φέρνει χρονολογία έκδόσεως 1728, σώζονται, σήμερα σ' όλόκληρον τον κόσμο. Και καταλαβαίνετε βέβαια ότι η άξία του εινε άνωπολόγηστη.

'Ο 'Ιμπραήμ Μουστεφείκ, ο Ούγγρος σκλάβος, που κατώρθωσε να έξελιγθή σ' έναν από τους μεγαλύτερους ενεργήτες της νεωτέρας Τουρκίας, πέθανε πτωχότατος, ζοηλωμένος πάνω σ' ένα σωρό από βιβλία, που τή τύπωσε μόνος του !...

τησις στις έκθιαστικές έπιστολές των γιάγιστερς, άγόρησε ένα...τεθροασμένο αυτοκίνητο και μίσθωσε δέκα άνθρώπους, που την παρακολούθηον παντού, όπλισμένοι σαν άστακοί !...

—'Αν τολμήον οι γιάγιστερς, άς ζοηλώσων να με κλέψουν ! διαγρησίσεσιν πλληληρασίετσα η Μιη Γουέστ.

Και ένω άνοίγει τή τσάντα της, για να βγάλη δήθεν τή ποδοφύρα της, αφήγει με τρόπο να φαίνεται η κώνη ενός πελοριού έννεασοταίρου ρεπιστρόφου !...

***

'Ενα άγαναώδες έρώτημα βασανίζει σήμερα τους καλλιτεχνικούς κύκλους του Χόλλυγουντ και όλόκληρη τήν 'Αμερική :

Τι κάνει ο Τσάρλι Τσάπλιν στο στούντιό του ; Γελάει ή δέν γελάει ; 'Αρχισε το γέρισμα του «Ναπολέοντος», όπιας έδωρσε και ο ίδιος τελευταία στους διωμοιογράφους, ή μήπως σταμάτησε την έργασια αυτή, για ν' άρχιση το γέρισμα ενός φίλμ παρλιάν, στο όποιο αυτό θά κινή το ρόλο ενός κωμικώου ; Γελάει ή δέν γελάει ο Σαρλώ ;... 'Ιδού η άπορία !

Μά ο Σαρλώ εινε Σιγίξ, πιδ...έγέμοθη και από τήν Γαρέτα Γκάμμο. Δέν λέει σε κανένα τίποτα, σχετικά με τή σκεδιά του. Το γεγονός εινε ότι περνάει πέντε και έξη ώρες τήν ήμερα, κλεισμένος στο στούντιό του, ένω τριγύρω τάγμα έμπιστων τον άνθρώπων άπαγορεύει στους περιγύρους να πληρώσων και να δούν τί κάνει ο μεγαλοφώνος κωμικός.

***

Χαροτηριστικό της άμαθείας, που δόθει τοις περισοτέροις από τους διευθυντάς κινηματογραφικών εταιρειών, εινε και το παρακάτω αυθεντικό ανέκδοτο :

Τελευταία, ένας ποντήρξ του κινηματογράφου — ένας πρώην έργοστασιαρχήσ σαφελών — μιάνοντασ στο γραφείο του, βρήκε τον γραμματέα του να διαβάξη ένα βιβλίον.

—Τι διαβάξεις αυτού ; τον ρώτησε.

—Τά ε'Ανή του Κακούδ, κίριε, άποκρίθηκε ο γραμματέξ.

—'Ο κ. διευθυντής, ο όποιος άγνωστος τήν ύπαξη των περιγύμων αυτών τραγουδιών, φώναξε με θαυμασμό :

—'Α ! να ένας ώμοιος τίτλος για φίλμ !...

—Μά, κίριε διευθυντά !... διαμαρτηρήθηκε δειλά - δειλά ο γραμματέξ.

—Σάπα σύ ! τον άποστομόωσε ο κ. διευθυντής. Έξωφ τή δουλειά μου καλύτερα από κάθε άλλον !

'Ενα φίλμ με τέτοιο τίτλο, θά πάση. Και δέν μου λές, ποός το έγραψε αυτό το βιβλίον ;

—'Ο Σαρλ Μπωντελαίρ...

—Μπωντελαίρ... Μπωντελαίρ... Δέν τον ξεροπροσωπικά... Αυτό όμοιο δέν έχει σημασία... Νά φρονισαί με μιάθη τή διευθνή του και να γράψη άν θέλει να φτιάξη ένα σενάριο πάνω στα «Ανή του Κακούδ» !...

Τή στιγμή εκείνη ασφάλως τή όστα το Μπωντελαίρ, ο όποιος πέθανε πριν από πενήντα τόσα χρόνια, θά έτριξαν στον τάφο τους από άγανάκτηση !...

***

'Ο Σαρλ Βανέλ, ο σμπαθηστατος αυτός στον ιδιωτικό του βίο καλλιτέχνης, ο όποιος όμως, από μιή παράξηνη ιδιοτροπία της τύχης, πάει στον κινηματογράφο άποκλειστικά σχεδόν όλοσν άντιπληθυστίων προσώπων, έχει ώρες - ώρες κάτι νεύρα, που τον κάνουν τρομερό και επικίνδυνο.

Τελευταία είχε λάβει μέρος σ' ένα γεύμα, που έδωσε η διευθνήσ ενός κινηματογραφικού περιούδιου σ' ώμοιμοίους ήθοποιούς. Στην συγκέντρωσι αυτή προσεκληθή και ένας βουλευτής, ο όποιος θέλει να πιστεύη ότι καταλαβαίνει από κινηματογράφο. 'Ο Σαρλ Βανέλ έντυξε κάθι τα νεύρα του εκείνη τήν ήμερα. Καθότανε σε μιή άκρη του τραπεζιού, βαρύν και άμυλιτος. Μά ο βουλευτής, άδιφοροσώτας για τή διασθνία του καλλιτέχου, τον βομβάρδιζε με διάφορες έρωτήσεις, τή μιή πιο κοντά άπ' τήν άλλη. Σε μιή στιγμή ρώτησε πλάθης τον Βανέλ :

—Δέν μου λέτε, άγαπητέ μου κίριε, άν δέν είσαστε ήθοποιός, τί θά θέλατε να είσαστε ;

—'Ο Σαρλ δέν μπόρεσε να κρατηθή άλλο :

—'Ο,τι έδωθε και σεις, άποκρίθηκε θυμωμένος, για να μη σκέπτωμαι τίποτα !...

***

'Ο 'Ινταϊνούφ, ο μεγάλος Ρωσομογγόλος ήθοποιός, ύπόγραψε συμβόλαιο με τήν Ούφρα, προκείμενον να παίξη σ' ένα φίλμ, παρμένο από το «'Εγγλημα και Τιμωρία», το άριστοτεχνικό μυθιστόρημα του Δοστογιέβσκη. Το ρόλο του Ρασοκινάφ θά τον ύποδηή ο ίδιος.

'Ο ήθοποιός του κινηματογράφου 'Ανρύ Μπερλέ